

Juryrapport Machiavelliprijs 2024

Clarinda van den Bersselaar.

Clarinda van den Bersselaar.

Clarinda werd doodgestoken.

Midden in een winkelcentrum.

Voor de ogen van haar dochtertje van één jaar oud.

En onder het raam van haar ouderlijk huis. In Den Bosch.

De dader: haar ex.

Een half uur voor die afschuwelijke daad had Clarinda haar zus nog een berichtje gestuurd. 'Ik heb hem eens goed de waarheid verteld. Hij weet precies hoe ik erin sta'.

Tijdens de rechtszaak werd een bericht voorgelezen dat haar ex aan Clarinda had verstuurd. Hij, de dader, schreef: "Als je bij me weggaat, dan ben ik de Godfather. Dan gaan we niet naar de rechter. Dan los ik het zelf wel op".

Na het overlijden van Clarinda vond haar zus, Anne-Marije, een briefje waarop Clarinda haar wensen had geschreven:

'Niet slaan.

Ruimte om te sporten.

Winkelen.

Met vriendinnen afspreken.

Reizen.'

Dit waren de wensen van Clarinda. Hele gewone wensen. Maar niet voor Clarinda. De bedreigingen en de stalking waren bekend. Er was contact met de politie. Er was contact met de wijkagent. Er was contact met hulpverleners. Veel mensen wisten het. Maar niemand voorkwam deze moord. Niemand greep in.

Het verhaal van Clarinda is door veel journalisten opgetekend. Ook door Saskia Belleman. Het was de slachtofferverklaring van Anne-Marije - de zus van Clarinda, voorgelezen in de rechtszaal - die Belleman aan het denken zette.

In een interview met De Volkskrant citeert Belleman de verklaring van Clarinda's zus Anne-Marije tijdens de rechtszitting: "Het heeft alles te maken met de manier waarop wij in onze maatschappij aankijken tegen man-vrouwverhoudingen. We moeten onze

jongens veel meer opvoeden met het besef dat vrouwen ook persoonlijkheden zijn die hun eigen keuzes maken”.

Saskia Belleman werkt sinds 2010 als rechtbank-verslaggever voor De Telegraaf. En de afgelopen 15 jaar is Belleman uitgegroeid tot het gezicht van de rechtbankverslaggeving in Nederland.

Zowel in haar artikelen voor De Telegraaf, als bij haar live-verslaggeving op X blijft Belleman altijd feitelijk. Neutraal. Van het MH17-proces tot het Marengo-proces. Belleman doet duidelijk en genuanceerd verslag. Zij geeft duiding aan het complexe proces dat zo kenmerkend is voor de rechtsgang in ons land. Waarbij iedere partij zijn eigen rol heeft. Aanklager en verdediger. Slachtoffer en verdachte. Rechter en journalist.

Door die feitelijke verslaggeving is Saskia Belleman uitgegroeid tot een rolmodel voor een jonge generatie journalisten. Onvermoeibaar laat zij de feiten spreken in een tijd waarin de druk op journalisten om onpartijdigheid te laten varen soms akelig groot is.

En ze blijft feitelijk. Consequent en onvermoeibaar. Op z'n Bellemans: waarbij menig opmerking – al dan niet vanuit de onderbuik- kordaat van repliek wordt gediend op social media. Ik citeer Saskia Belleman:

“Gezwets”

“Lees. Het. Verslag”

“Leg mij geen woorden in de mond of pen”.

Bij de rechtszaak over de op Curaçao gepleegde moord op marechaussee Toon Brood krijgt ze de licht bijdehante vraag of ze dan ook Papiamento verstaat?

“Nee,” antwoordt Belleman: “maar er zit een tolk die luid en duidelijk is”.

Via de krant, via de televisie en via social media doet Belleman onvermoeibaar verslag. Belleman kiest ervoor om de soms zo ingewikkelde rechtsgang inzichtelijk te maken voor een groot en breed publiek. Daarmee draagt zij bij aan transparantie van en begrip voor de rechtspraak. Een onmisbare pijler van onze veelbesproken rechtsstaat.

Haar verslaggeving spreekt veel mensen aan. Academisch geschoolden en praktisch geschoolden. Om even in de terminologie van onze lezinggevers te blijven. Daarmee vormt zij een positieve uitzondering in het kunnen én willen communiceren met mensen in zeer uiteenlopende bubbels. Dat is een gave. Een gave waarvan veel te leren valt. Een gave die ook onder journalisten en politici meer navolging verdient.

Terug naar de rechtbank. Belleman neemt ieder weekend nauwkeurig alle zittingslijsten door. Zittingslijsten die overigens niet heel toegankelijk zijn. Aldus Belleman in een

oproep aan rechters en rechtbanken om veel transparanter en publieksvriendelijker te worden.

Bij het doornemen van die zittingslijsten door viel het haar op hoeveel vrouwen worden vermoord. Elke acht tot tien dagen. Dan wordt er in ons land een vrouw gedood door haar partner, ex of echtgenoot. Die iets van haar wil. Dat zij niet wil.

Politie, justitie en hulpverleners zien elke moord als een nieuw incident. Dus niet als een groter, breder patroon in de samenleving. Ik citeer Saskia Belleman: "vrouwen trekken eindeloos aan de bel, maar worden naar huis gestuurd. Dat kost mensenlevens."

Femicide. Het vermoorden van vrouwen, omdat ze vrouw zijn. Het komt in Nederland vaker voor dan in de ons omringende landen. Saskia Belleman heeft femicide op de agenda gezet. Dat deed ze bijvoorbeeld met haar podcast met de titel 'Zij Is Van Mij'. Een podcast die Belleman samen met haar Telegraaf-collega Wilson Boldewijn maakte.

In de podcast benoemen Belleman en Boldewijn het begrip 'actieve ontkenning'. We kennen de feiten over de femicide. Maar we laten het niet tot ons doordringen.

Volgens Belleman denken mensen bij deze moorden vaak aan bepaalde culturen. Culturen waar bijvoorbeeld eerwraak een grote rol speelt. Maar dat is een misvatting. Femicide komt in alle lagen van de bevolking voor. De dader van de moord op Clarinda, haar ex, gaf les aan kinderen op een basisschool. Clarinda zelf werkte bij de kinderbescherming.

Het aangrijpende verhaal van Clarinda en talloze andere slachtoffers van femicide zette Belleman aan tot het vragen van aandacht voor dit afschuwelijke fenomeen. In haar artikelen. In haar podcast. In talkshows. En in interviews. Vrijwel iedere week wordt er in Nederland een vrouw vermoord, omdat ze vrouw is.

Met het agenderen van femicide heeft Belleman politie, justitie en politiek in beweging gebracht. In een gepolariseerd speelveld heeft zij partijen binnen en buiten het parlement op dit thema weten te verenigen. En daarmee is een belangrijke stap gezet in de aanpak van dit afschuwelijke fenomeen.

Politici van links tot rechts zijn de afgelopen tijd in beweging gekomen. Bij politie en justitie staat femicide inmiddels scherp op het netvlies. Er is een verandering in gang gezet. En dat is een grote verdienste. De verdienste van Saskia Belleman.

Opmerkelijk is het dat ze daarvoor nooit het activistische pad is ingeslagen. De kernwaarden van de journalistiek, neutraal en onafhankelijk zijn, heeft zij -ook op dit onderwerp -onvermoeibaar overeind gehouden.

We zijn vandaag bij elkaar in Nieuwspoort. In het tijdelijke gebouw van de Tweede Kamer. Sommigen van u komen hier elke dag. Anderen zijn er vandaag voor het eerst. Bijna de hele maand december liet de Stichting Open Mind in samenwerking met de

gemeente Den Haag op de wandeling van het station naar de Tweede Kamer een expositie zien. De expositie FEMICIDE. Op levensgrote portretten konden we de foto's zien. Mét de aangrijpende verhalen van Laura, Nalini, Gea, Annemieke, Sharmila, Shelley, Wendy, Eva, Jolanda, Linda, Clarinda en Sanne.

Dertien portretten. Dertien verhalen. Dertien vrouwen in de bloei van hun leven die door hun partners of ex-partners om het leven zijn gebracht. Die zijn vermoord. Wegkijken kan niet meer. En die broodnodige aandacht is er mede door jou gekomen.

De Machiavelliprijs is een prijs voor een opmerkelijke prestatie op het gebied van publieke communicatie. Onze prijswinnaar van vandaag heeft drie opmerkelijke prestaties geleverd.

Het agenderen van femicide.

Een rolmodel zijn als het gaat om feitelijke verslaggeving.

En de rechtbank toegankelijk maken voor een breed publiek.

Daarom reik ik graag de Machiavelliprijs 2024 uit aan... Saskia Belleman!